

IMPEDIENS.

SUMMARIUM.

- 1 **IMPEDIENS** aliquem ad consecutione boni, peccat, & tenetur ad restitutionem: quibus in casibus, & quomodo: quid in Advocatis, Procuratoribus, &c. hos omnes impediens implementum sui muneris, ad n. 12.
- 2 **Ad quid** tenetur lucrum impediens per literarum apertionem: si inepto impeditur cathedra, & officii consecutio: aut alio, vi, dolose interveniente, vel non, ad num. 22.
- 3 **Qua pana** afficitur jurisdictionem Episcopi qui impedit: si prohibetur, ne laici ad comparandum pro examine vocentur: quid de aliis impediens jurisdictionis exercitium, ad n. 30.
- 4 **Additiones** ex aliena manu inseruntur, ad num. 48.
- 5 **IMPEDIENS** aliquem ad consecutione boni, ad quod habet jus quæsitum in re, vel ad rem, peccat graviter contra justitiam, & tenetur proportionate ad restitutionem: Communis, & certa cum S. Thoma 2. 2. quest. 62. ad 4. Navar. in manual. cap. 17. num. 69. Cardinal. de Lugo disp. 18. r. 5. num. 8. Etiam si impediatur absque vi, fraude, detractione, mendacio, quia quocumque modo impediatur, vere violatur justitiam auferendo bonum alterius, id nimirum, ad quod alter jam jus in re, vel ad rem habuit; communis cum supra citatis. Dicitur autem notanter teneri ad restitutionem proportionate, quia impediens consecutionem boni, ad quod alter jam habet jus perfectum, seu jus in re, tenetur ad fere totum damnum compensandum, scilicet reddendo, seu restituendo ipsum bonum ei impeditum, v. gr. beneficium sibi jam collatum, & confirmatum, quamvis possessione nondum aditum, et ejus valorem, detracta tamen æstimatione possessionis nondum habitæ; quæ etiam est pretio æstimabilis, quia jus in re ante possessionem adhuc periculo subest, ideoque minus valet, quam ipsa res possessa; minus enim valet pecunia v. gr. tibi ablata, & restituenda, sed nondum restituta, & possessa, quam pecunia jam restituta, & possessa. Impediens autem ad consecutione boni, ad quod habet jus imperfectum, & ad rem tantum, non tenetur compensare totum damnum, v. gr. totum beneficium promissum, & præsentatum tantum, sed nondum collatum, nec totum valorem ipsius; sed solum partem justa æstimatione juris, & spei habitæ consequendi illud bonum, communis cum S. Thoma loc. cit. & Scoti in 4. dist. 15. quest. 2. art. 4. n. 40. § Ad ultimum dico similiter.
- 6 **Impediens** sine vi, fraude, & mendacio aliquem ad consecutione boni, ad quod nullum habet jus ex justitia, nec in re, nec ad rem, peccat mortaliter, si id faciat ex odio, & non ex justa causa, at non tenetur ad restitutionem, quia non peccat contra justitiam; communis. Tenetur autem ad restitutionem juxta proportionem spei, probabilitatis, seu certitudinis habitæ illius boni consequendi, si per vim, fraudem, & mendacium impediatur ad consecutione talis boni, v. gr. si Titio volenti relinquere hereditatem, vel legatum Cajò, vim quis inferat, ne id faciat, vel mendacis, & falsis criminibus Cajari relatis avertat Titium ab hac voluntate, quia licet non habeat jus absolutum ad illud legatum, habet tamen jus absolutum, ne per fraudem, & vim impediatur ejus potentia, spes, & probabilitas ad illud; communis, teste Card. de Lugo disp. 18. r. 5. n. 91.
- 7 **Impediens** aliquem ad consecutione boni, revelando occultum, atque verum crimen, peccat graviter, & tenetur ad compensationem, si id non facit ex justa causa; quia non solum peccat contra famam, sed etiam contra jus, quod ille habebat, ne inique per talem detractionem impeditur ad consecutione talis boni; communis.
- 8 **Advocati, Procuratores, Medici, Chirurghi, Tonsores, Artifices, Ludimagistri, Mercatores.** alique similes, qui vi, fraude, mendacis, criminationibus, cum aliorum præ-

judicio, curant ad se trahere illos, qui alios frequentabant, peccant graviter, & tenentur ad restitutionem juxta proportionem boni illis impediti, & consequenter damni causati, quia tales nedum peccant contra charitatem, sed etiam contra justitiam; communis. Non peccant autem contra justitiam, nec tenentur ad restitutionem, si id faciant sine ulla vi, fraude, mendacio, & criminatione, sed solis communis mediis persuasionis, consilii, precum, & hujusmodi absque intentione alios offendendi, quia tales utuntur Jure suo, quod habent ad alios persuadendos in sui utilitatem, nec alii habent jus strictum ad illos clientes, discipulos; & respective se frequentantes; sicut enim poterant illi sine injuria sponte sua recedere, sic possunt sine injuria suaderi: Sanchez in consil. lib. 1. cap. 3. dub. 3. num. 2. Lugo disp. 18. num. 106. ubi dicit, hanc esse veriore sententiam, & alii. Immo Lugo ibid. num. 111. eos excusat etiam ad peccato mortali, quamvis cum aliorum præjudicio curent ad suam operam, & officiam trahere eos, qui alios frequentare solebant, quia charitas non obligat ad consulendum bono proximi cum magno proprio incommodo. Si enim peccaret mortaliter, ut volunt plures cum Sanchez loc. cit. num. 5. v. dicit Lugo, v. Magister & Concionatoribus, qui omnibus artibus, & mediis utuntur, ut Auditores sibi accumularent etiam cum præjudicio omnium concurrentium, immo tunc majorem æstimant suam gloriam, quando ex schola, vel audientia aliorum retrahunt auditores ad suam; quod quidem faciunt & Advocati, Procuratores, Medici, Chirurghi, Tonsores, Artifices, Mercatores, alique similes.

Qui vi, fraude, minis impedit Procuratorem, vel Advocatum, ne assistat alterius cause, seu liti, & sic ei impedit victoriam, peccat contra justitiam, & tenetur ad restitutionem juxta proportionem boni impediti, & mali causati; omnes. Item tenetur ad restitutionem, qui ex industria aliis negotiis, v. gr. invitando ad venationem, ludum, prandium, & hujusmodi, occupat Procuratorem alterius, ne possit huic aliquod bonum obtinere, ad quod procurandum tenebatur, vel ex officio, vel ex contractu, quia talis facit fraudem, per quam est causa damni. Immo etiam si Procurator esset voluntarius, & sponte vellet servire, quia ita tacite, & industrialiter occuparet eum ignarum intentionis suæ, adhuc teneretur restituere, quia adesset fraus, nam invitando ad venationem, ludum, prandium, & hujusmodi, aliud significaret, & aliud intendere, fraus autem, & dolus nemini patrocinari debent: cap. Ex literis 3. de dolo & contumacia, cap. Sedis 15. § cap. Ex tenore 16. de rescriptis, cap. Tue 12. de Clericis non residenti. Lugo loc. cit. num. 103. La Croix lib. 3. part. 2. num. 78. & alii (Vid. lit. D pag. 115. num. 19. lit. E pag. 175. num. 51. in fin.)

Injuste aperiens literas alterius, ex quibus cognoscit ipsum aliquod pingue beneficium certo modo consecutum, certa negotiatione multum lucraturum, & hujusmodi, & postea prevenit, impedit, & sibi tali medio, & negotiatione acquirit, peccat contra justitiam, & tenetur ad restitutionem juxta proportionem certitudinis, probabilitatis, vel spei habitæ illud bonum consequendi; quia talis injusta apertio, & lectio literarum fuit impeditiva ipsius boni, & causa mali: Lugo disp. 18. r. 5. num. 104. & in Respons. moral. lib. 5. dub. 10. Lessius lib. 2. cap. 12. ad num. 130. Spoxer tom. 2. tractat. 4. prælimin. ad præcepta secunda tabul. cap. 2. sect. 5. num. 205. La Croix lib. 3. part. 2. num. 76. Item peccat contra justitiam, & tenetur sic ad restitutionem, qui dolose retinet literas alienas, quas ex justitia, officio, vel contractu tenetur tradere, si ex morosa consignatione literarum alicui fuit impedita consecutio alicujus boni; talis enim dolosa literarum detentio fuit graviter injuriosa, & præjudicialis ei, cui erant directæ: Doctores cit. & alii passim.

Impediens bona fide, & zelo, vi, vel fraude, alique vel indignum, & ineptum ad consecutione cathedra, officii, vel beneficii, etiam si vera ejus crimina occulta, & ineptitudinem incognitam manifestet Colla-

- tori, nec peccat, nec tenetur ad aliquam restitutionem, immo est potius laude dignus; & merito, quia maxime interest bono communi reipublicæ, & ecclesiæ, cathedras, officia, vel beneficia non conferri indignis, & ineptis, & ad illa nullum prorsus jus habeat indigni: communis.
- 16 **ac certa.** Talem autem impediens ex odio, vel vindicta, aut cum vi, seu fraude, licet non peccet contra justitiam, & non tenetur ad restitutionem, ex quo indignus, & ineptus nullum prorsus jus habeat ab illa; peccat tamen contra charitatem, vel aliam virtutem juxta suam malam affectionem, & iniquam artem adhibitam. Immo, si talem impediatur infamando injuste famam alterius, & ad hujus restitutionem tenetur, licet non tenetur ad restitutionem pro impedita consecutione cathedra, officii, vel beneficii propter rationem adductam, communis.
- 17 **Impediens** aliquem dignum ad consecutione cathedra, officii, vel beneficii, ut cathedra, officium, vel beneficium conferatur manifeste digniori, quovis modo impediatur, nec peccat, nec tenetur ad aliquam restitutionem, quia dignus nullum prorsus jus habeat respectu dignioris, unde illum impediendo, & hunc promovendo, recte agitur juxta intentionem ecclesiæ, vel reipublice volentis dare cathedras, officia, vel beneficia dignioribus, ita exigente justitia distributiva, communis. Et contra impediens malo, & iniquo affectu digniorum, vel vere dignum quovis modo ad consecutionem cathedra, officii, vel beneficii, & curans conferri manifeste indigno, peccat gravissime, & ad restitutionem tenetur ipsi digniori, seu vere digno, juxta proportionem juris, si quod ab ipsa habebat; sin autem ipsi ecclesiæ, vel reipublicæ pro damnis consecutis, & primo loco restituere tenetur ipse indignus habens cathedram, officium, vel beneficium, secundo loco Collator; tertio loco ipse suavor, & promotor, seu cooperator; communis arg. cap. Quia per ambitiosos 15. de rescriptis, § cap. Grave nimis 29. de Præbend. Impediens sine vi, & fraude, sed solis precibus, & suasionibus, ne cathedra officium, vel beneficium conferatur uni digno, & procurans conferri alteri æque digno, non peccat, nec tenetur ad restitutionem; Si autem id faciat vi, fraude, & hujusmodi, licet non tenetur ad restitutionem, ex quo dignus non habeat jus justitiæ supra æque dignum, peccat tamen ob fraudem, & vim adhibitam, qui æque dignus gaudet jure, ne malis artibus impediatur, communis.
- 19 **Impediens** sine vi, & fraude, sed solis precibus, & suasionibus, ne cathedra, officium, vel beneficium simplex conferatur digniori, sed digno, quamvis non desint magni nominis doctores dicentes, quod peccat graviter, tamen non esse peccatum mortale conferre beneficia simplicia nullam curam animarum habentia personis dignis, omissis dignioribus, tenent plurimi alii a nobis citati, & secuti sub verb. Beneficia ecclesiastica art. 5. num. 28. & sequent. & cum La Croix lib. 4. num. 591. cum Rota recentior. part. 10. decis. 262. n. 1. & 2. ubi præcisè dicit, quod dignus in beneficiis simplicibus eligi potest, omissis digniori; quod si aliud dixerimus, omnes fere Prælati essent in statu damnationis providentes beneficia simplicia dignis, prætermisissis dignioribus, quæ acerbissima profecto esset sententia. Hætenus Rota loc. cit. plurima alia adducens, ut ibi videre est. Attamen ib. sub num. 8. dicit, quod tutius est etiam beneficia simplicia adjudicare dignioribus. Impediens autem per vim, fraudem, aut aliam iniquam artem peccat, & tenetur ad restitutionem juxta proportionem certitudinis, aut spei, vel probabilitatis, quam habuit dignior consequendi illam cathedram, officium, vel beneficium, quia ille dignior gaudet jure, ne iniquis artibus impediatur, communis.
- 21 **Impediens** etiam sine vi, & fraude, & a fortiori cum vi, & fraude, ne cathedra, aut beneficium conferendum per concursum, & oppositionem, conferatur digniori, peccat gravissime, & tenetur ad restitutionem; seu ei resarciendum dampnum judicio prudentis; colligitur ex cap. Metropolitanò 19. dist. 63. ex cap. Licet 15. caus. 8. quest. 1. ex cap. unico, ut ecclesiastica beneficia, ex Concil. Trident. sess. 24. cap. 1. & capit. 18. de reform. & constit. S. Pii V. incip. In conferen-

dis beneficiis (Vid. etiam verb. Concursus) & ex propositione 47. inter damnatas ab Innocent. XI. die 1. Martii 1676. & sic tenent Fagnan. lib. 5. decretal. in cap. Mandato 46. de simonia num. 29. Navar. in manual. cap. 17. num. 74. Lessius lib. 2. cap. 34. dub. 15. numer. 75. Lugo disp. 18. r. 5. n. 107. ubi testatur de communi. Et ratio est, quia dignior iudicatus in concursu habet jus ex lege, uti recte dicit Navarr. cum Lessio loc. cit. num. 72. La Croix lib. 4. num. 628. intervenit enim quasi contractus inter illos, qui inducunt concursum, & qui concurrunt, ut qui dignior fuerit renunciatus, consequatur cathedram, seu beneficium, unde impediens digniori talem consecutionem, ad quam habet jam perfectum jus ratione habitij concursus, facit gravem injuriam contra justitiam, & ideo tenetur ei restituere, seu compensare dampnum. Vid. verb. Beneficia ecclesiastica art. 5. ad num. 18. ad 27. (Consonant in aliquo procedentium conformationem permulta leges tit. 15. & 16. p. 7. Nec officit tit. 4. lib. 4. For. Reg. perlegere. Vid. verb. Advocatus, & leg. aliquas tit. 5. p. 3. in quibus de Procuratoribus agitur.)

Impediens jurisdictionem Episcopi censuris innodatur: Sac. Congr. Immunitat. In Urgetina no. Martii 1699. lib. 2. decr. Vallem. pag. 207. Ob recursum ad Judices laicos pro impediendo, ne curia ecclesiastica posset vocare laicos ad comparandum personaliter pro examine, Ordinarius procedat: ead. Sac. Congr. Immunit. in una Montis Castini 20. Nov. 1696. lib. 2. decretal. Vallem. pag. 58. Impedientes in exercitio sui muneris ministros curiæ ecclesiasticæ censuris innodantur: ead. Sac. Congr. Immunitat. in Arculana Apulia 9. Julii 1695. lib. 2. decr. Vallem. pag. 199. Birruarius impediens fugam Sacerdoti eum detinens per pallium, absolvitur ad cautelam: ead. Sac. Congr. Immunitat. in una S. Agathe Gothorum 12. Junii 1698. lib. 2. decr. Vallem. pag. 225. Ballivum additum servitio ultriusque curiæ, si quis impederit, ne inservat curiæ ecclesiasticæ, excommunicatur: ead. Sac. Congr. Immunitat. in Nucerrina 18. Nov. 1687. lib. decr. Martell. pag. 186. Et ubi sufficienter non constat de servitio curiæ laicalis, tunc datur absolutio ad cautelam, ibid. Decretum magistratus secularis prohibens, ne prædictus Ballivus inservat curiæ ecclesiasticæ, est abolendum per actum publicum: eadem Sac. Congr. Immunitat. in Arculana 5. Octobris 1688. lib. decr. Martelli pag. 356. Gubernator Ballivum curiæ laicalis carcerans, eo quod ei præstasset præceptum curiæ episcopalis, excommunicatur: eadem Sac. Congr. Immunitat. in Sutrina 13. Jan. 1703. lib. 3. decr. Vallem. pag. 458. (Vid. lit. B ex p. 259. verb. Forum, verb. Gubernator.)

De legitimo impedimento frequens est in foro disputatio; abs re igitur haud est de eo panis disserere. Legitimum impedimentum enim tale definitur: Justa causa alicui obstaculum creans, quominus quod ipsi faciendum incumbere præstare possit.

Præstat legitimum impedimentum morbus non omnibus, sed soticis tantum, Stryk disp. 3. c. 2. n. 3. & 4. qui n. 16. & plur. seq. una tradit, an & quando senectus præstet legitimum impedimentum. Soticus vero morbus, non solum proprius, sed & conjugis, tum liberorum legitimum præstat impedimentum: Carpov. Jurisprud. forens. part. 1. constit. 9. defin. 8. & Zanger. de except. part. 2. cap. 6. num. 13. Nonnumquam & morbus advocati impedimentum legitimum præstat, tunc scilicet quum reus facile alium Advocatum, aut Procuratorem habere haud possit: Stryk disput. jurid. tom. 5. cap. 2. num. 10. & sequent. Langius in process. Jur. civil. & Saxon. cap. 70. num. 71.

II. Præstat impedimentum legitimum captivitas, & quidem etiam si culpa præcesserit: Mynsinger. Cent. 4. observ. 57. Ruderger. Centur. 2. observ. 10. Idque extendit ad violentam detentionem, & quidem etiam si privato ea fiat: Stryk disp. Jur. tom. 5. disp. 3. c. 2. n. 22.

III. Legitimum præstat impedimentum absentia reipublicæ causa. At num abesse reipublicæ causa dici possint, & sic allegare legitimum impedimentum, Deputati, qui a civitate municipali, aut castro, aut villa

mituntur, non convenit inter Doctores: consule Stryk. *disp. juridic. tom. 5. disp. 3. cap. 2. num. 24. & plur. sequent.* qui & de eo disputat, an legatio libera præstet impedimentum legitimum.

40 IV. Militia legitimum impedimentum præstat; et, quod singulare est, etiam milites urbanici legitimum impedimentum allegare valent: Brunemam. *ad l. 53. ff. ex quib. caus. major. Stryk. juridic. dissert. volum. 5. disp. 3. cap. 2. num. 32.*

42 V. Præstat legitimum impedimentum peregrinatio, sed non omnis. Tributum id est peregrinationis studio- rum causa, tum causa mercaturæ: Stryk. *disp. jurid. tom. 5. disp. 3. cap. 2. num. 38. & plur. seq.*

43 VI. Locus non tutus præstat impedimentum legiti- mum: Stryk. *juridic. dissert. volum. 5. disp. 3. cap. 2. n. 46. qui & exemplis rem illustrat: Coler. de proces. exec. part. 1. cap. 12. num. 21.*

44 VII. Præstat legitimum impedimentum litis penden- tia: Zanger. *de except. 2. art. 2. cap. 13. n. 3. Minden. de proc. l. 3. §. 5. n. 11.*

45 Et ut alias causas legitimi impedimenti omitamus, de quibus consulti potest Stryk. *jurid. dissert. volum. 5. cap. 2. d. num. 50. ad fin. præstat & illud factum adver- sarii, vel etiam alterius cujuscumque.*

46 De ratione probandi legitimum impedimentum ad- eundem: Stryk. *juridic. dissert. vol. 5. cap. 3. per tot.*

47 Nota vero, quoad factum adversarii vel alterius cujus- cumque, satis haud esse illud probare, sed probare sim- pliciter oportet, omnes adhibitas esse diligencias pro ejus remotione, casque nihil profuisse: Decius *cons. 677. n. 4. Minden. de proc. lib. 2. cap. 19. num. 2.*

48 Probato legitimo impedimento, causa restituitur in pristinum statum, in quo erat ante impedimentum, & de novo secundum juris ordinem proceditur. De specia- libus vero effectibus legitimi impedimenti pro varietate præsertim causarum ipsius, confer Stryk. *jurid. dissert. vol. 5. cap. 4. per tot. &* (Videantur *leges 11. tit. 7. 35. tit. 16. 10. 11. 12. & 24. tit. 29. p. 3. Ad rem tit. 29. p. 2. ubi de captivis (lit. B. pag. 289. col. 2.) tractatur: l. 6. tit. 10. p. 6. Quæ verb. Ignorantia sint adjecta cum lit. D. pag. 54. & 86. ex num. 2. conducat; si omnia attente scrutentur, ab hic insertis fere non discrepant.)*

IMPEDIMENTA MATRIMONII.

ARTICULUS I.

Quoad ea, quæ concernunt impedimenta mere impedi- entia, & septem prima dirimentia.

SUMMARIUM.

- 1 Quor, & que matrimonii impedimenta: quot im- pedientia, & dirimentia, ad num. 26.
- 27 Cognatio tripliciter consideratur: inter stipitem, & lineam que discretio, & qualis ista, ejusque com- putatio cum discrimine inter jus canonicum, & ci- vile, ad num. 47.
- 48 Quid sit cognatio spiritualis, & cujus generis: per quos contrahatur, ad num. 60.
- 61 Cognatio legalis quid, & quotuplex: quo tempore du- ret, seu expiret, ad num. 66.
- 67 Legalis affinitatis definitio: quando dirimitur: inter quos oritur, & quales ejus effectus, ad num. 78.
- 79 Crimen dirimens matrimonium quadrupliciter esti- matur: que sint, & ut in adulterio casetur im- pedimentum, conditiones numerantur, ad num. 90.
- 91 Inter quos dirimat matrimonium disparitas cultus: à quo jure hoc impedimentum introductum, & inter quos prohibetur, ad num. 97.
- 98 Vis quantum ad præsens quid sit: quotuplex: & que conditiones ad gravem metum requiruntur: quando iste dirimat matrimonium, ad num. 108.
- 109 Alia remissive.

110 Addit. ex aliena manu notantur, ad num. 119.

IMPEDIMENTA matrimonii sunt duplicis generis, alia mere impedientia, & alia dirimentia. *Impedimenta mere impedientia* sunt illa, quæ mere impedunt matrimonium contrahendum, sed non irritant jam contractum; unde quamvis matrimonium cum aliquo ex his impedi- mentis nequeat licite, & absque peccato contrahi, po- test tamen valide. *Impedimenta dirimentia* sunt illa, quæ non solum impedunt, ne matrimonium contrahatur li- cite, sed etiam valide; unde matrimonium contractum cum aliquo ex his impedimentis est omnino nullum, ac irritum. Datur in ecclesia Dei potestas constituendi im- pedimenta, sive impedientia, sive etiam dirimentia ma- trimonii; communis inter Catholicos, atque definitum contra modernos hereticos in Concil. Trident. *sess. 24. cap. 4. ibi: "Si quis dixerit, ecclesiam non potuis- se constituere impedimenta matrimonium dirimentia, & vel in his constituendis errasse, anath. sit."* Et *Can. 5. ibi: "Si quis dixerit, eos tantum consanguinitatis, & affinitatis gradus, qui Levitico exprimuntur, posse impedire matrimonium contrahendum, & dirimere con- tractum: nec posse ecclesiam in nonnullis eorum dis- pensare, aut constituere, ut plures impediant, & di- rimant, anathema sit."* & colligitur ex *cap. Tuam 3. de ordine cognationum, cap. Ex literis 1. de consanguini- tit. & affinit. cap. Multorum 10. caus. 35. q. 6.*

3. Impedimenta mere impedientia, spectato jure antiquo, sex fuerunt sequentibus versiculis comm. comprehensa.

Ecclesie vetitum, necnon tempus feriatum, Susceptus propriæ proli, mors presbyteralis, Vel si paniteat solemniter, aut moniale Accipiat, prohibent hæc conjugium sociandum.

Ecclesie vetitum, necnon tempus feriatum, quæ sit à 4

Papa, ab Episcopo, vel Parocho ex justa causa ad cer- tum tempus, v. g. ad evitandum scandalum, & tu- multum, aut cognoscendum impedimentum aliquod, de quo dubitatur inter copulandos: *argum. cap. 1. 2. & 3. de matrimonio contracto contra interdictum ecclesie, & cap. final. de clandestin. desponsat.*

Tempus feriatum, quo prohibetur, non matrimo- nium, sed matrimonii solemnitas, scilicet beneficio nuptiarum solemnium, sponse in domum sponsi traductio, solemniora convivia, & tripudia &c. Tale tempus olim varium, & longius erat, ut patet ex *cap. 8. 10. & 11. caus. 33. quest. 4. & cap. Capellanus 14. de feris.* Ast in præsentiarum est restrictum à Concilio Tridenti- no *sess. 21. cap. 10. de reformat. matrimonii*, ab Ad- ventu usque ad Octavam Paschæ inclusive, ibi: "Ab adventu Domini nostri Jesu Christi usque ad diem Epiphaniæ, & à feria quarta Cinerum usque ad Octa- vnam Paschæ inclusive antiquas solemnium nuptiarum prohibitiones diligenter ab omnibus observari Sancta Synodus præcipit, in aliis vero temporibus solemniter celebrari permittit."

Catechismus, per quem intelligitur cognatio spiritua- lis imperfecta, que olim contrahabatur ab eo, qui res- pondebat pro infante, quando supplebantur cærenoniæ post baptismum collatum privatim in necessitate, quan- vis talis respondens infantem jam antea privatim bap- tizatum de sacro fonte non levavit, *argum. cap. Con- tract. 5. de cognatione spirituali, & cap. Per catechismum, cod. in 6. Ast hodie non amplius viget hoc impedimen- tum cum videatur sublatum à Tridentino *sess. 24. de reformat. matrim. cap. 2. per illa verba: "Omnius inter alias personas hujus spiritualis cognationis impedi- mentis omnino sublati, prout contra paucos alios addunt Pontius lib. 6. cap. 11. num. 3. Sanchez lib. 7. de ma- trimon. disp. 10. num. 10. Reiffenstul. lib. 4. decret. tit. 11. n. 3. ipsique textibus declaravit Sacra Congre- gatio, & motus proprius S. Pii V. confirmatque ipsa praxis, & universalis ecclesie consuetudo, quæ, ex cap. Cum dilectus filius 8. de consuetudine, optima est le- gem interpret. (Vid. lit. B. pag. 429. num. 25. in fine. Lit. D. pag. 29. num. 8. & pag. 79. post num. 105.)**

IMPEDIMENTA MATRIMONII.

Et sic tenent Ledesma, Reginald. Rebullus, Gutierrez, Bonacina, Molfensius, cum Barbosa sibi contradicant, & tenent contrarium in *Summa Apostolicar. decr. verb. Cognatio spiritualis n. 7. affrens decretum Sacri. Congreg. Concilii de anno 1592. 22. Decemb.*

7 Crimen, per quod intelligebantur varia enormia delicta, quorum aliquod si quis committat, nubere al- teri licite amplius non poterat, *art. cap. Qui Presby- terum 2. de penitentis, & remissionib. cap. Si quis 1. & cap. Veniens 2. de eo, qui cognovit consanguineam, & cap. Statutum 33. caus. 17. quest. 2. cap. Admonere 8. caus. 33. quest. 2. cum similibus; & gloss. in cit. cap. Qui Presbyterum, verb. Absque spe conjugii, ubi ipsa crimina comprehendit his versiculis:*

Incertus, raptus sponsata, mors mulieris, Susceptus propriæ proli, mors presbyteralis, Vel si paniteat solemniter, aut moniale Accipiat, prohibent hæc conjugium sociandum.

8 Sponsalia, quæ sunt mutua promissio futurarum nuptiarum: *leg. 1. ff. de sponsalibus, cap. Nostrates 3. caus. 30. quest. 3. quando sunt contracta cum una per- sone, impediunt matrimonium cum alia, nisi prius sint rite dissoluta; arg. cap. Ex literis 2. cap. Ad audientiam 4. de sponsalibus, & cap. de pactis, & similibus.*

9 Votum, per quod in proposito intelligitur votum simplex castitatis, seu votum simplex ingrediendæ Re- ligionis, assumendi Ordinem Sacrum, non ineundi con- jugium, quæ vota impediunt matrimonium contrahen- dum, sed non dirimunt jam contractum, *cap. Consul- luit 4. & cap. Rursus 6. Qui Clerici, vel coventus mat- rimonium contrahere possunt; cap. unic. de voto in 6.*

10 Ex assignatis autem sex impedimentis mere impe- dientibus, cum duo jam non amplius vigeant, nempe impedimentum catechismi jam per consuetudinem con- trariam abrogatum, & impedimentum criminis jam per longævam desuetudinem abrogatum, hinc quatuor tan- tum hodie vigent impedimenta mere impedientia apte in hoc versiculo comprehensa.

Sacratum tempus, vetitum, sponsalia, votum. Impedimenta dirimentia, quamvis jure antiquo fue- rint tantum duodecim, impedimentis antiquis duo de novo sint adjecta à Concilio Tridentino, scilicet *absentia* Parochi, & duorum testium, ut habetur *sess. 24. cap. 1. de reformat. matrim. & raptus*, ut habetur *ead. sess. 24. cap. 6. de reformat. matrim.* quæ omnia impe- dimenta comprehenduntur sequentibus versiculis relatis cum à S. Thoma *part. 3. quest. 50. supplement. art. 1. tum à Scoto in 4. dist. 42. & ab aliis passim:*

Error, conditio, votum, cognatio, crimen. Cultus disparitas, vis, ordo, ligamen, honestas, Si sit affinis, si forte coire nequibus, Si Parochi, aut duplices desit presentia testis, Raptusque sit mulier, nec parti reddita iuta, Hæc socianda vetant connubia, facta retrahant.

12 Error est quadruplex, scilicet *persona, fortuna, conditionis, & qualitatis*, textu expresso in *cap. Quod autem caus. 29. quest. 1. ibi: Error persone est, quan- do hic putatur esse Virgilius, & ipse est Plato: Error fortunæ, quando hic putatur esse dives, qui est pauper, vel è converso: Error conditionis, quando putatur esse liber, qui servus est.*

13 Error persone dirimit matrimonium, non solum jure positivo ex *cap. Tua nos 26. de sponsalibus, & cit. cap. Quod autem caus. 29. quest. 1. ibi: Error per- sone consensus conjugii non admittit; sed etiam ex ju- re nature, adeoque nullum est, etiamsi ab infidelibus cum tali errore contrahatur. Et ratio est, quia errantis nullus est consensus: *arg. l. 3. & 9. cod. de jur. & fact. ignoranti. (Vide in add. bisp. verb. Ignorantia.)* Ubi autem non adest consensus, non adest matrimo- nium; *cap. Sufficiat 2. caus. 27. quest. 2. cap. Cum locum 14. de sponsalibus, cum nuptias non concubitus, sed consensus faciat, l. Nuptias 20. ff. de regul. juris. (Leg. 4. lit. 1. p. 4.)**

FERRAR. BIBLIOTE. TOM. V.

Error fortunæ, aut qualitatis non dirimit matrimo- nium, nisi certe limitaret consensus contrahentis: com- munis arg. cap. Cum in apostolica 18. de sponsalibus, & cit. cap. Quod autem caus. 29. quest. 1. ibi: Error fortunæ, & qualitatis non excludit consensum. . . . quæ nabit pauperi putans illum esse divitem, non potest renuntiare priori conditioni, quamvis erraverit. . . . Si- militer qui duxit in uxorem meretricem, vel corruptam, quam putabat esse castam, vel virginem, non potest eam dimittere, & aliam ducere. Dicitur autem fuit notanter nisi certe limitaret consensum contrahentis, quia invalidum est matrimonium, si non intendat con- trahere, nisi adsit talis qualitas, eo quod tunc non cen- seatur adesse consensus in personam, nisi sub conditio- ne qualitatis subsistentis, & consequenter ubi non sub- sistit hæc, non subsistit ille; omnis enim contractus sub conditione honestæ de præsentis initus, conditione non subsistente, nullus est; l. Cum ad præsens 37. ff. de rebus credit. & l. Cum in secundo princip. ff. de iniuriis raptu. S. Thomas in 4. dist. 30. in expositione literæ n. 4. & teste Sanchez lib. 7. disp. 18. num. 21. omnes alii.

Conditio quantum ad præsens, seu error conditionis, est iudicium, quo liber iudicat personam, cum qua con- trahit, esse liberam, cum non sit: conditio enim servilis est status persone, quæ non est sui juris, ut in re communiter sentiunt Doctores. Hinc error conditionis servilis dirimit, & irritat matrimonium, quando liber credens contrahere cum libera, contrahit cum serva; & contra, textu expresso in *cap. Ad nostram 4. de conjugio servorum ibi: Mandamus si consiterit, quod miles igno- ranter contraxerit cum ancilla, ita quod postquam intellexerit conditionem ipsius, nec factio, nec verbo con- tenerit in eadem. . . . contrahendi cum alia libera ipse concedat auctoritate apostolica facultatem; & concordat cap. Si quis ingenuus 4. caus. 29. quest. 2. ibi: Si quis ingenuus homo uxorem ancillam alterius accepit, & existimat, quod ingenuus sit, si ipsa femina postea in servitute fuerit detecta, si voluerit, aliam accipiat; si autem ancillam eam scierat, legitimam eam habeat: si- militer & mulier ingenua de servo alterius facere debet. Intellige tamen conclusionem de servis & ancillis prop- rie talibus, non autem de servis, & ancillis adscriptitiis, nec de originariis; matrimonia enim contracta cum istis à personis liberis, etiamsi illarum conditionem igno- raverint, sunt valida, ut nemine dissentiente sentiunt omnes Doctores, & docet praxis communis.*

Matrimonium contractum à persona libera cum ser- vili prius cognita ut tali, est validum, & licitum: com- munis textu claro in *cap. Proposuit 2. & cap. Ad nos- tram 4. de conjugio servorum, & cap. Si quis liber 2. cap. Si quis ingenuus 4. & cap. Si femina 5. caus. 29. quest. 2. ibi: Si femina ingenua deceperit, seruum sciens quod servus esset, habeat eum. Item validum est mat- rimonium contractum inter duas personas serviles, etiam invit dominis; communis textu expresso in *cap. Dig- num est 1. de conjugio servorum, ibi: Ita nec inter ser- vos matrimonia debent ullatenus prohiberi; & si con- tradicentibus dominis & invitis contracta fuerint, nulla ra- tione sunt propter hoc dissolvenda; concordat cap. Omni- bus 1. caus. 29. q. 2. Item validum est matrimonium con- tractum à persona serva cum alia pariter serva, quam tamen putabat liberam, & cui non nupsisset, si condi- tionem ejus servilem cognovisset: sic S. Bonaventura in 4. dist. 36. art. 2. quest. 2. in conclus. S. Thomas in 4. dist. 36. art. 1. ad 1. his verbis: "Quia in matrimonio est æqualis obligatio ex utraque parte ad debitum red- dendum, non potest aliquis requirere majorem obliga- tionem ex parte alterius, quam ipse possit facere, & propter hoc servus etiamsi contrahit cum ancilla, quam credit liberam, non propter hoc impeditur mat- rimonium, & sic patet quod servus non impedit ma- trimonium, nisi quando ignorat est ab alio cognitus, & si ille sit libertæ conditionis." Et etiam docet Sco- tus in 4. dist. 36. quest. 1. §. Die ergo. Durand. *ibid. quest. 2. Petrus Paludan. ibidem, quest. 1. n. 8. Pontas verb. Impedimentum conditionis car. 2. & alii passim. 21***

Item validum est matrimonium contractum à persona li-